

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مرحله‌ی آماده‌سازی فایل				
تکمیل مآخذ و ویرایش نهایی	ویرایش دوم	ذکر مآخذ	تصحیح و ویرایش اولیه	پیاده‌سازی

زیارت اهل قبور

سؤال: راجع به زیارت اهل قبور توضیح دهید.

پاسخ: معنای ظاهری اش که روشن است. «السَّلَامُ عَلَى أَهْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»: انسان وارد قبرستان مسلمان‌ها که می‌شود، چون آنها اهل عقیده‌ی به «لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» هستند؛ با این اسم به آنها سلام می‌کند. حال، اینکه واقعاً چرا با این اسم به آنها سلام می‌دهند؛ چرا مثلاً نمی‌گویند: السلام علیکم ایها المسلمون و می‌گویند «السَّلَامُ عَلَى أَهْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»؛ چرا نمی‌گویند: السلام علی اهل الاسلام یا السلام علی اهل الایمان؛ می‌گویند: «السَّلَامُ عَلَى أَهْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»؛ شاید نکته‌هایی در این عبارت باشد. ممکن است یکی از نکاتش این باشد که آنها بعد از مرگ، همه‌ی تعیناتشان ریخته و فقط همان حقیقت الهی در وجود آنها باقی مانده است. در واقع، جنبه‌ی یلی‌الرّبی آنها باقی مانده و جنبه‌ی یلی‌الخلقیشان با مرگ و رفتن زیر خاک از بین رفته است؛ همه‌ی احترامات اجتماعی‌شان، پست و مقامشان، پول و ثروتشان، هرچه داشتند رفت؛ هرچه غیرخدا داشتند رفت و حال که به آنها نگاه می‌کنید، فقط جنبه‌ی «لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» را در آنها می‌بینید؛ یعنی فقط جنبه‌ی انتسابشان به حضرت حق را. شاید به این دلیل باشد که گفته شده است «السَّلَامُ عَلَى أَهْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ».

«مَنْ أَهْلٍ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» حال می‌گوید من هم که دارم به شما سلام می‌کنم؛ من هم اهل «لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» هستم؛ و البته این ادعای بزرگی است که انسان اهلیت داشته باشد؛ چون اهلیت غیر از این است که من اینگونه فکر می‌کنم؛ غیر از این است که من این باور را دارم؛ غیر از این است که از نظر سازمان اجتماعی، جزو جامعه‌ی مسلمان‌ها هستم. نه، اهل «لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» هستم. این اهل توحید بودن، به

مقام توحید نایل بودن، حرف بسیار بزرگی است. می‌شود نکته‌های عمیق‌تری هم از این عبارت دریافت کرد.

«یا أَهْلَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ بِحَقِّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ كَيْفَ وَجَدْتُمْ قَوْلَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مِنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» در واقع، آنها را قسم می‌دهیم به حق «لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»، که قول «لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» را چگونه یافتید؟ این قول به معنی به زبان گفتن «لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» نیست؛ بلکه به این معنی است که انسان به حقیقت توحید در هستی قائل باشد؛ به توحید با همه‌ی مراتب ذاتی، اسمائی، صفاتی و فعلی‌اش؛ اینگونه قائل به «لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» باشد. از اهل قبور می‌پرسیم که قائل بودن به این حقیقت را که غیرخدایی نیست، در واقع، حقیقت «لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» را از حقیقت «لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» چگونه یافتید؟ «كَيْفَ وَجَدْتُمْ قَوْلَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» و بعد دعا را شروع می‌کنیم:

«يا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ بِحَقِّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»: به حق حقیقت توحید، «اغْفِرْ لِمَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»: هرکس را که گفت «لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»؛ یا هرکس را که به‌راستی قائل بود به اینکه لا اله الا الله؛ ببخش؛ و ما را هم در جمله‌ی کسانی محشور کن که به حقیقت توحید و رسالت پیغمبر اکرم ﷺ و به ولایت امیرالمؤمنین عليه السلام عقیده دارند^۱.

همانطور که عرض کردم، هم معنی ظاهری‌اش خیلی قشنگ و زیبا و خوب است؛ هم می‌تواند معانی عمیق باطنی داشته باشد. بنابراین، من هم می‌توانم اینجا بنشینم و به شما بگویم: «السَّلَامُ عَلَى أَهْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مِنْ أَهْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَا أَهْلَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ كَيْفَ وَجَدْتُمْ قَوْلَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»؛ دیگر خطاب به زنده‌ها هم می‌شود گفت. اگر به آن حقیقت برسیم، آن وقت هر جا حتی در خانه‌هایتان هم که وارد می‌شوید، می‌توانید بگویید «السَّلَامُ عَلَى أَهْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ». اگر انسان اهل «لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» شود، به همه، به زنده‌ها هم می‌تواند بگوید: «السَّلَامُ عَلَى أَهْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ».

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ

^۱. محدث‌نوری، مستدرک‌الوسائل، ج ۲، ص ۳۶۹ و مجلسی، بحارالانوار، ج ۹۹، ص ۳۰۱.